

Vývoj fotbalu v Ústí nad Orlicí

Léta 1904 – 1945

První zmínka o fotbale v našem městě je z roku 1904, kdy do Ústí nad Orlicí přijíždějí angličtí montéři, kteří zde představují i novou kolektivní hru - kopanou. Tato hra se zalíbila několika zaměstnancům bývalé textilní továrny „Jan Hernych a syn“, kteří tak vytvářejí první sportovní kroužek. V místech nynější samoobsluhy pak pro svůj sport vybudovali i první fotbalové hřiště (za textilní továrnou Perla 01). Za průkopníky ústeckého fotbalu jsou tak považováni pánové: Weiss, Biena, Horáček, Fárník, Zajíček, Buben, Freud, Holoubek, Matyáš, Čížek F., Čížek L., Hernych R. a Hernych E.

Ze sportovního kroužku se později stává sportovní sdružení, které 16. března 1914 zakládá v bývalém hotelu Friml Sportovní klub Ústí nad Orlicí (zahrnující fotbal, atletiku a házenou). Prvním předsedou nově utvořeného sportovního klubu (SK) se stal profesor textilní školy Ing. Jaroslav Jezdenický.

Do této doby se hrál fotbal pouze rekreačně mezi družstvy z okolních měst. Poté se hřiště přestěhovalo na louku Roberta Jandery, kde byl také 10. května 1914 odehrán první oficiální zápas proti SK Parník. Na tomto hřišti se však hrálo pouze jeden rok.

Rozmach, jemuž se klub z počátku těšil, byl ale zastaven 1. světovou válkou. Během války totiž prošlo sestavením mužstva mnoho změn, které byly závislé na počtu narukovaných hráčů. Např. v roce 1916 tak byly sehrány pouze dva zápasy.

Činnost klubu však byla bržděna i nedostatkem vhodného pozemku, takže se chodilo hrát na louku „Na Špici“, kde byla ovšem k dispozici pouze jedna branka a hřiště tak sloužilo pouze na trénink. Domácí zápasy byly hrány na pozemcích, které klubu propůjčovali občané města: Růžena Andersová, již zmíněný Robert Jandera nebo pan Kutina z Kerhartic.

Až konečně v roce 1921 se podařilo získat pozemek vhodný pro vybudování hřiště v bývalé „Hernychově cihelně“. Jaroslav Lahulek, tehdejší předseda klubu, o hřišti řekl: „Pozemek byl úžasně nerovný, hýřící dolíky, krtinami, divokým býlím, ale nadšení pro úpravu neznalo mezí. A když jsme zasypávali mnoho jam mourem, který jsme sehnali na nádraží v České Třebové, bylo hřiště jakžtakž v pořádku“. Hřiště nebylo oploceno, chyběly také šatny, WC a sprchy. V roce 1925 ale byla postavena

první dřevěná tribuna a hráči se dočkali i šaten. V tomto roce měl klub 189 členů, na fotbal chodilo v průměru 300 diváků a průměrné vstupné činilo 1,70 Kčs.

V roce 1938 – 1939 byla na „starém hřišti“ postavena nová dřevěná tribuna pro 500 lidí v hodnotě cca 10 000 Kčs, jakou se mohlo pochlubit jen velmi málo amatérských klubů. Tribuna pak sloužila až do roku 1973, kdy bylo toto hřiště zrušeno zástavbou budov. Dnes na tomto místě stojí Základní škola Bratří Čapků.

V letech 1914 – 1935 hrálo Ústí nad Orlicí v okresních nebo krajských soutěžích Pardubicka, nejvýše však 1.B třídu. K přátelským utkáním si ale vybralo i taková mužstva jako např. Slávie Praha, Sparta Žižkov nebo SK Viktoria Plzeň.

V roce 1937 postoupilo „A“ družstvo mužů poprvé do I.A třídy. V roce 1939 však sestoupilo zpět do I.B třídy, kde zůstalo až do roku 1945.

Poválečná léta 1945 – 1958

Ve 40. letech ve městě pracovali dvě tělovýchovné jednoty - UTEX Ústí nad Orlicí (zde byly téměř všechny ústecké sporty) a Sokol Ústí nad Orlicí (kam spadal především volejbal a atletika). V roce 1950 došlo k jejich spojení a vznikla jediná silná jednota SOKOL UTEX Ústí nad Orlicí. 1. ledna roku 1953 se poté přejmenovala na nynější TJ Jiskra Ústí nad Orlicí.

V roce 1945 hrálo Ústí poprvé Český pohár a hned se stalo vítězem Východních Čech. V tom samém roce opět postoupilo do krajské I.A třídy, aby pak následný rok postoupilo i do krajského přeboru. V roce 1948 vyhrál SK Ústí nad Orlicí dokonce i tuto soutěž a probjoval se tak poprvé do divize. Po ročním působení v divizi však spadl zpět do krajského přeboru. Stejný scénář se pak opakoval i v roce 1956.

Od roku 1955 začalo velmi dobrých výsledků dosahovat také družstvo dorostenců. V roce 1957 vyhráli okresní přebor a v témž roce bez porážky vyhrávají i krajský přebor. V roce 1958 se jim tak podařilo postoupit až do celostátní dorostenecké ligy, kde skončili na druhém místě se ztrátou jediného bodu na vítěze. V této soutěži hráli dorostenci do roku 1959.

Toto období tak patřilo k nejúspěšnějším v historii klubu.

Léta 1958 – 1973

V 50. a 60. letech byl fotbal v Ústí nad Orlicí velmi oblíbený, výjimkou nebyly ani 2 – 3tisícové návštěvy.

Po úspěšných letech Ústeckého fotbalu však přišlo i na horší časy. Po sestupu z divize spadlo „A“ mužstvo roku 1958 také do I.A třídy. Poté sice na pět sezón „vykopalo“ opět krajský přebor, v roce 1965 však „oustecký“ tým začal opět sestupovat. To už byl založen v Ústí nad Orlicí okresní fotbalový svaz (1960). Po několika letech v I.A třídě pak roku 1973 spadl až do nejnižší soutěže v kraji, I.B třídy. Od roku 1945 se tak nízká soutěž ještě nehrála.

Pěkné výsledky však začalo předvádět Ústecké „B“ mužstvo, které v roce 1961 vytvořilo velmi silný tým z bývalých hráčů „A“ týmu a vyšších dorostenců. REAL, jak tomuto týmu začali přezdívat fanoušci, postoupil až do I.A třídy. A i když vydržel v této soutěži pouhý jeden rok, éra REALU patří k světlým bodům v historii oddílu.

V roce 1967 bylo založeno také dívčí družstvo. Jejich úspěchy v podobě turnajů „O srdce Mladého světa“ (kapitola 2.5.3.1) však trvaly pouhých pět let, poté jejich vystoupení stále více slábla, a tak i pro nedostatek hráček musela být jejich činnost ukončena.

Léta 1974 – 1986

V těchto letech začal Ústecký fotbal znovu stoupat. V sezóně 1974/1975, právě když se slavilo 70 let fotbalu, konečně vyhrálo „A“ mužstvo opět 1. B třídu a postoupilo do 1. A třídy. To už se hrálo na nově postaveném hřišti atletického stadionu, které slouží již dodnes.

Roku 1977 pak bylo v rámci oslav 90 let tělovýchovy v Ústí nad Orlicí sehráno utkání bývalých hráčů Ústí nad Orlicí s pražským klubem AMFORA v čele s československým internacionálem Josefem Bicanem. V jeho týmu se však objevil např. i herec Václav Sloup či Milan Neděla.

V tom samém roce byl „A“ mužstvu udělen také titul „Vzorný oddíl ČSTV I. stupně“, což znamenalo 1. místo v soutěži slušnosti.

V roce 1980 byla na stávajícím hřišti postavena nová (oboustranná) tribuna. V tuto dobu měl oddíl kopané jeden z nejhezčích stadionů ve Východočeském kraji s travnatou plochou a přílehlou škvárovou, tréninkovou plochou, na které pak bylo v roce 1983 – 1984 vybudováno ještě umělé osvětlení. V roce 1981 pak bylo na tomto stadionu sehráno mezinárodní utkání juniorů východočeského kraje s juniory Magdeburk z NDR.

Dlouhých 17 let čekal fotbal v Ústí nad Orlicí na další úspěch v podobě postupu do krajského přeboru, ten přišel opět až v roce 1982.

Zajímavou událostí byl i rok 1983, kdy bylo naše město pověřeno organizací fotbalového turnaje VIII. ročníku celostátního přeboru občanů Vietnamské socialistické republiky.

Následně pak v roce 1984 vyhrálo „A“ mužstvo opět Východočeský pohár a v rámci oslav 80 let kopané v Ústí nad Orlicí sehrálo utkání s internacionály Dukla Praha.

Nejúspěšnější sezóna Ústeckého fotbalu v historii přišla v letech 1985 – 1986, kdy se podařilo „A“ mužstvu postoupit, i když pouze na jeden rok, po 30 letech opět do divize a znovu získalo 1. místo v soutěži slušnosti, „B“ mužstvo postoupilo do krajské soutěže I.B třídy, mladší dorostenci postoupili do krajské soutěže I.A třídy a družstva mladších i starších žáků postoupili do krajského přeboru.

Rok 1987 až po současnost

Dalších dlouhých 15 let po sestupu z divize, čili od roku 1987 – 2002, hrálo Ústecké „A“ mužstvo krajský přebor. Zajímavou událostí byl rok 2000, kdy byly sehrány přípravné zápasy s juniorskou reprezentací Kataru či druholigovým týmem Spojených arabských emirátů. Až v roce 2002 se „A“ tým konečně dočkal dalšího úspěchu v podobě postupu do divize. V této soutěži zůstal pět sezón, aby se pak vrátil zpět do krajského přeboru. Pátým a zatím i posledním nejlepším úspěchem v celé historii „A“ mužstva byl v roce 2009 znovu postup do divize, ve které snad už při nejmenším zůstane.

„B“ mužstvo se v I.B třídě drželo až do roku 1998. V tomto roce na jednu sezónu sestoupilo do II. třídy okresního přeboru, ale hned v roce 1999 se vrátilo zpět do I.B třídy. Druhým a zatím největším úspěchem Ústeckého „B“ týmu mužů byl v roce 2002, i když také zásluhou reorganizace nové krajské soutěže, postup do krajské I.A třídy, ve které hrálo 5 sezón. V současné době hraje opět I.B třídu. Jeho snahou je tuto soutěž vyhrát a dostat se znovu zpět do I.A třídy.

Družstva staršího (16-19 let) i mladšího (14-16 let) dorostu hrála v sezóně 1986/1987 v důsledku další reorganizace společnou krajskou soutěž. Rok nato sice starší dorost postoupil, ale od roku 1989 hrály obě družstva opět ve stejné soutěži. Tentokrát však dokonce v krajském přeboru, když byly vytvořeny zvlášť soutěže pro mladší a zvlášť pro starší dorost. Mladší dorost sice tuto soutěž vyhrál v roce 1993, většího úspěchu se však dočkal v sezónách 1994/1995 a 1996/1997. To když krajský přebor, v obou případech sice vždy jen na jednu sezónu, vyhráli i starší dorostenci a

obě družstva tak postoupily do České dorostenecké divize, třetí nejvyšší soutěže. Od roku 1998 poté hrály obě družstva opět krajský přebor.

Družstva starších (12-14 let) i mladších (10-12 let) žáků to neměli do roku 1987 vůbec jednoduché. Do té doby sice několikrát krajský přebor vybojovali, nedokázali ho však udržet a opět spadli. V roce 1979 byla činnost mladších žáků dokonce na dva roky ukončena. Největší úspěch přišel až v roce 1992, když se starší žáci stali vítězem krajského přeboru a následně i účastníkem finále českého fotbalového svazu. Poté sice znovu přišel dvakrát pád do oblastní I.A třídy (roku 1994 a 1996), ale od roku 2001 jsou obě družstva již stálým účastníkem oblastního přeboru.

Družstva starších (8-10 let) a mladších (6-8 let) „A“ přípravky hrají již pouze turnajově na úrovni krajského přeboru, mladší „B“ a „C“ přípravky pak hrají v okresním přeboru. Jejich cílem a zároveň i největším úspěchem by však neměly být výsledky či postavení v tabulce, ale hra samotná. V roce 2000 byla dokonce vytvořena pro první ročníky základních škol sportovní třída, ta však byla po třech letech ukončena.

Poslední fotbalové družstvo, které zde ještě chybí, je družstvo staré gardy. Tyto „staré pány“, jak se někdy ve fotbalové hantýrce nazývají, zařazují nakonec proto, že jejich soutěž, veterán CUP, nespadá pod organizované soutěže ČMFS. Je totiž pořádán dobrovolníky, kteří musí splňovat podmínku dovršení věku 35 let. Tato soutěž se v Ústí nad Orlicí hraje na oblastní úrovni, kde se scházejí poslední fotbaloví nadšenci, kteří jsou tomuto sportu stále aktivně nakloněni, i pokud jim to také zdraví dovolí.

Všechny fotbalové oddíly TJ Jiskra Ústí nad Orlicí mají v současné době k dispozici dvě travnatá hřiště a od roku 2008 i jednu umělou hrací plochu. Ústecké „A“ mužstvo má své hřiště od roku 2000, které bylo postaveno místo bývalého škvárového hřiště a ostatní družstva hrají převážně na nově zrekonstruovaném hřišti atletického stadionu.

2.5.4 Další činnosti TJ Jiskra Ústí nad Orlicí

Na atletickém stadionu v Ústí nad Orlicí se však nehrál pouze fotbal. Krom pravidelných atletických závodů a mistrovství republiky se zde např. třikrát konala okresní spartakiáda, poslední pak v roce 1985. Atletický stadion byl také využit k dojezdu cyklistického Závodu Míru na konci 70. let a své začátky zde mělo v 80.

letech dnes již velice známé „Janouškovo Ústí“, každoroční folkový festival. V roce 1983 si vyzkoušela „fotbalovou“ atmosféru také skupina TURBO, kde se sešlo dokonce 1400 diváků. V roce 1986 se zde konaly i ukázky záchranných akcí hasičského sboru a roku 1994 ukázky kaskadérského vystoupení na autech či motorce.

Turnaje fotbalového oddílu TJ Jiskra Ústí nad Orlicí

Memoriál Oldřicha Falty

Turnaj pro mladší žáky, který se hrál od roku 1982.

Memoriál Ladislava Salingra

Turnaj starších žáků od roku 1966. V prvních ročnících se zúčastňovala družstva pouze z Východočeského kraje a od roku 1971 i družstva z celé republiky, které mělo zastoupení v počtu až 160 chlapců. V roce 1975 měl tento turnaj také mezinárodní zastoupení z Bystryczy Klodzke.

Tyto dva turnaje se později sloučili v jeden jediný, O pohár starosty města. V roce 2009 se v létě konal již 12. ročník, kde hrají jak starší, tak mladší žáci i s mezinárodní účastí z Polska, Německa, Slovenska či Itálie, a to na základě vtažů partnerských měst.

Memoriál Zdeňka Zankla

Dorostenecký turnaj hraný od roku 1973. V současné době již zrušen.

Orlický pohár

Zimní turnaj ČMFS pro dospělé. Od roku 1978 – 1984 nesl název O pohár Vítězného února. V současné době také zrušen.

O pohár OV SČSP

Podzimní turnaj okresního výboru svazu československo sovětského přátelství pro dospělé. V současné době zrušen.

Turnaj Mladého Světa

Celostátní turnaj dívčích jedenáctek „O srdce Mladého světa“, největší turnaj dívčích jedenáctek v ČSSR, pořádal Ústecký oddíl ve spolupráci s redakcí Mladý Svět. Na Ústeckém stadionu se v letech 1974 – 1978 uskutečnilo celkem pět ročníků. Turnaje se pravidelně zúčastňovala nejlepší družstva z Československa a vždy několik zahraničních družstev, např. z Jugoslávie, Itálie, Maďarska či NDR. Čtyři turnaje vyhrála Slavia Praha, jeden Sparta Praha. Součástí turnajů bylo vždy vystoupení předních populárních zpěváků a skupin v ústeckém divadle (např.

skupina J. Brabce s Nadřou Urbánkovou – ta provedla i čestný výkop při jednom z utkání, skupina Ivana Mládky, Plavci a další). Některé zápasy natáčela i Československá televize.

Stará fotbalová garda Ústí nad Orlicí se pak v rámci dívčích turnajů utkala např. se skupinou J. Brabce či Plavci.

Zahraniční turnaje

Některá družstva z Ústí nad Orlicí se zúčastňovala také zahraničních turnajů. Např. muži z „A“ týmu se v roce 1981 a 1983 účastnili turnajů v NDR a oba dokonce vyhráli. V roce 1992 pak navštívili také turnaj v Bystryczy Klodzke.

Družstvo dorostenců si pak přivezlo pěkné 3. místo z turnaje v Berlíně v roce 1996.

Skala CUP

Tento turnaj je po žákovském turnaji jediným, který se v současné době hraje. Skala CUP je zimní turnaj hraný na umělé trávě od jejího položení, čili od roku 2008. Koná se zde turnaj mužů krajských soutěží, turnaj mužů okresních soutěží, turnaj dorostenců i turnaj žáků.